

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DAMNICA
NA LATA 2011 – 2018**

DAMNICA 2011R.

SPIS TREŚCI :

Wstęp	3
I. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	4
1.1.Podstawy prawne	4
1.2.Wykorzystane materiały i dokumentacje.....	7
II. Charakterystyka gminy Damnica	8
2.1.Podstawowe informacje o gminie	8
2.2.Kierunki rozwoju gminy.....	13
III. Problemy społeczne	13
3.1. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych.....	13
3.2.Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy	14
3.3.System pomocy społecznej w gminie.....	25
IV. Kierunki rozwoju gminy Damnica	30
4.1.Wizja	30
4.2.Analiza SWOT	30
4.3. Misja i założenia.....	31
4.4.Cele strategiczne	32
4.4.1. Rynek pracy.....	32
4.4.2.Edukacja.....	34
4.4.3.Aktywność społeczna	35
4.4.4.Problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	37
V. System monitorowania , promocja i finansowanie Strategii	40
5.1.Monitorowanie	40
5.2. Promocja i finansowanie Strategii	41
Wykaz tabel	44

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno – społecznych polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu – od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los. W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. Ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji.

Jako element żywy strategia będzie podlegać ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zarówno administracji rządowej, samorządowej jak i organizacji pożytku publicznego zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie gminy Damnica w latach 2011 – 2018.

Rozdział I. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1.1. Podstawy prawne

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki, a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy. Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku pracy pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i pracowników UG Damnica oraz materiały uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku, Komisariatu Policji w Główczykach oraz instytucji i organizacji współpracujących z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Damnicy.

Dokument jest syntezą wypracowanych kierunków strategicznych dla realizacji polityki społecznej gminy Damnica. W procesie monitoringu realizacji strategii, kierunki i działania powinny być aktualizowane i dostosowane do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia społeczno-gospodarczego. Przyjęcie strategii stanowi proces otwierający długoterminowe planowanie polityki społecznej.

Strategia jest dokumentem stanowiącym podstawę do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych.

Cele i kierunki działań są zgodne ze wskazaniem innych dokumentów o charakterze programowym z obszaru polityki społecznej. Zgodnie z art.17 ust.1 pkt.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. W myśl wyżej wymienionego przepisu Rada Gminy w Damnicy uchwałą nr XX/114/2004 z dnia 9 lipca 2004r. przyjęła Strategię Integracji i Polityki Społecznej w Gminie Damnica na lata 2004 – 2010. Niniejsze opracowanie obejmuje działania na kolejne lata .

Strategia jest ponadto osadzona w pozostałych aktach prawnych regulujących i odnoszących się do systemu pomocy społecznej w Polsce, a także w Unii Europejskiej:

- ustawa z dnia 28 listopada 2003r.o świadczeniach rodzinnych /Dz. U. z 2003r. Nr 228, poz.2255 z późn. Zm/,
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów / Dz.U. z 2007r. Nr 192, poz. 1378 z późn.zm./ ,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964r. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz 535, z późn. zm./,
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz.473 z późn.zm./,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie /Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 874 z późn. zm./,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym /Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn.zm./,

- o ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493/,
- o ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2005 r. Nr 179 poz. 1485/.

Strategia jest skorelowana z innymi programami i opracowaniami , takimi jak :

1. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013,
2. Narodowy Planem Działań na Rzecz Dzieci 2004- 2012,
3. Narodowa Strategia Integracji Społecznej,
4. Strategia Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013,
5. Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015,
6. Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013r.,
7. Strategia rozwoju społeczno- gospodarczego Gminy Damnica na lata 2008-2015,
8. Słupski Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej na lata 2010- 2013,
9. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2007-2012,
10. Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2007- 2013,
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Słupskim 2002-2012.

Cele polityki pomocy społecznej i integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określanych w przyjętej w czerwcu 2004r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i UE o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety zawarte w dotychczasowej NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** to m.in.:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowywaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnianie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- ❖ radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań,
- ❖ ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego , tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami , np. ubóstwem w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego,

- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych,
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia:**

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie działań dotyczących innych **praw społecznych:**

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej winna być realizowana we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi. Szczególnie chodzi tu o związki pracodawców, organizacje pozarządowe oraz organizacje pożytku publicznego, samorządy lokalne oraz instytucje oparte na przepisach dot. kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od stanu koniunktury gospodarczej oraz poziomu zamożności, państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W polityce społecznej Unii Europejskiej, co ma ogromne znaczenie ze względu na funkcjonowanie naszego kraju w tej strukturze, podstawę realizacji stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenia warunków życia , pracy i kształcenia;
- prawa do zatrudnienia i prawo do wykształcenia;
- stworzenia systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja celów oparta jest na zasadach socjalnych wspólnoty:

- ✓ zasadzie subsydiarności (podstawowa zasada ustrojowa Unii Europejskiej, odnosi się do podziału zadań między organami wspólnotowymi a administracją rządową),
- ✓ zasadzie osobistej wolności,
- ✓ zasadzie solidarności.

Szeroko akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które powinny znaleźć ujęcie w strategii, są:

- bezpieczeństwo socjalne, tzw. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba , bezrobocie , inwalidztwo , itp.);
- wiara w zasoby ludzkie , a więc inwestycje w człowieka , tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi;
- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego);

życie rodzinne – uznanie rodziny za podstawową grupę społeczną oraz polityki społecznej jako polityki prorodzinnej.

1.2.Wykorzystane materiały i dokumentacje

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Damnica została opracowana na podstawie dostępnych dokumentów, opracowań i informacji o charakterze analitycznym, diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na potrzeby niniejszej strategii. Szczegółowy wykaz wykorzystanych źródeł przedstawia poniższe zestawienie:

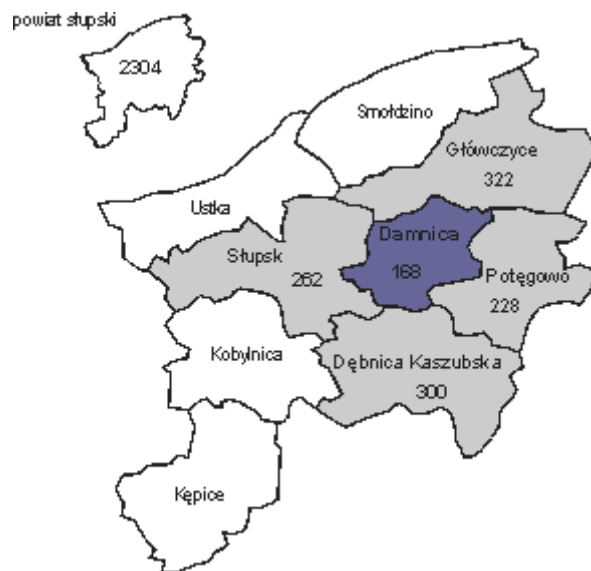
- ❖ Sprawozdania merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2009 -2010.
- ❖ Sprawozdania finansowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy za lata 2009 - 2010.
- ❖ Strategia Integracji i Polityki Społecznej w Gminie Damnica z 2004r.
- ❖ Strona internetowa Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.mps.gov.pl
- ❖ Strona internetowa Ministerstwa Zdrowia www.mz.gov.pl
- ❖ Strona internetowa Ministerstwa Edukacji Narodowej www.men.gov.pl
- ❖ Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego www.bip.um-pomorskie.pl
- ❖ Strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku www.pup.slupsk.ibip.pl/public/
- ❖ Strona internetowa Starostwa Powiatowego w Słupsku www.powiat.slupsk.pl/
- ❖ Strona internetowa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku www.pcprslupsk.mojbip.pl/
- ❖ Strona internetowa serwisu samorządowego PAP www.samorząd.pap.pl
- ❖ Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego - www.stat.gov.pl (Zasoby Banku Danych Regionalnych),
- ❖ Strona internetowa Urzędu Gminy Damnica: www.damnica.pl.

Rozdział II. Charakterystyka gminy Damnica

2.1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Damnica położona jest w północno – zachodniej części województwa pomorskiego, w ziemskim powiecie słupskim i jest jedną ze 123 gmin województwa, w tym jedną z 98 gmin wiejskich i miejsko – wiejskich. Pod względem powierzchni gmina zajmuje 50 miejsce wśród gmin wiejskich i miejsko – wiejskich województwa, a pod względem liczby mieszkańców zajmuje 42 pozycję.

Powierzchnia gminy na tle powiatu i gmin sąsiednich w km²

Źródło: GUS

Powierzchnia ogólna gminy wynosi 168 km², położona jest w granicach zlewni rzek przymorskich Łupawy i Słupi, stanowi fragment mezoregionu Wysoczyzny Damnickiej, charakteryzującej się występowaniem większych wzniesień i stromych zboczy głównych dolin rzecznych. W niewielkiej odległości od północnej granicy gminy położony jest Słowiński Park Narodowy (Światowy Rezerwat Biosfery) na południu znajduje się otulina Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Gmina graniczy:

- od zachodu z gminą wiejską Słupsk,
- od północy z gminą Główczyce,
- od wschodu z gminą Potęgowo,
- od południa z gminą Dębica Kaszubska.

Przez południową część gminy przebiega droga A – 6 łącząca Szczecin (przez Słupsk) z Gdańskiem, a przez jej środkową część przebiega linia kolejowa PKP trasy Szczecin – Gdańsk. Teren gminy obsługuje trakcja elektryczna SKM Słupsk – Gdańsk ze stacjami kolejowymi Damnica i Strzyżyno.

Od Morza Bałtyckiego dzieli gminę w prostej linii 18 km, od miasta Słupska (100 tys. mieszkańców) 20 km, a zachodnia granica gminy oddalona jest od Słupska o 3 km. Stolicą gminy jest miejscowość Damnica licząca 1226 stałych mieszkańców (1304 łącznie z zamieszkującymi czasowo) tj. 19,5 % stałych mieszkańców gminy.

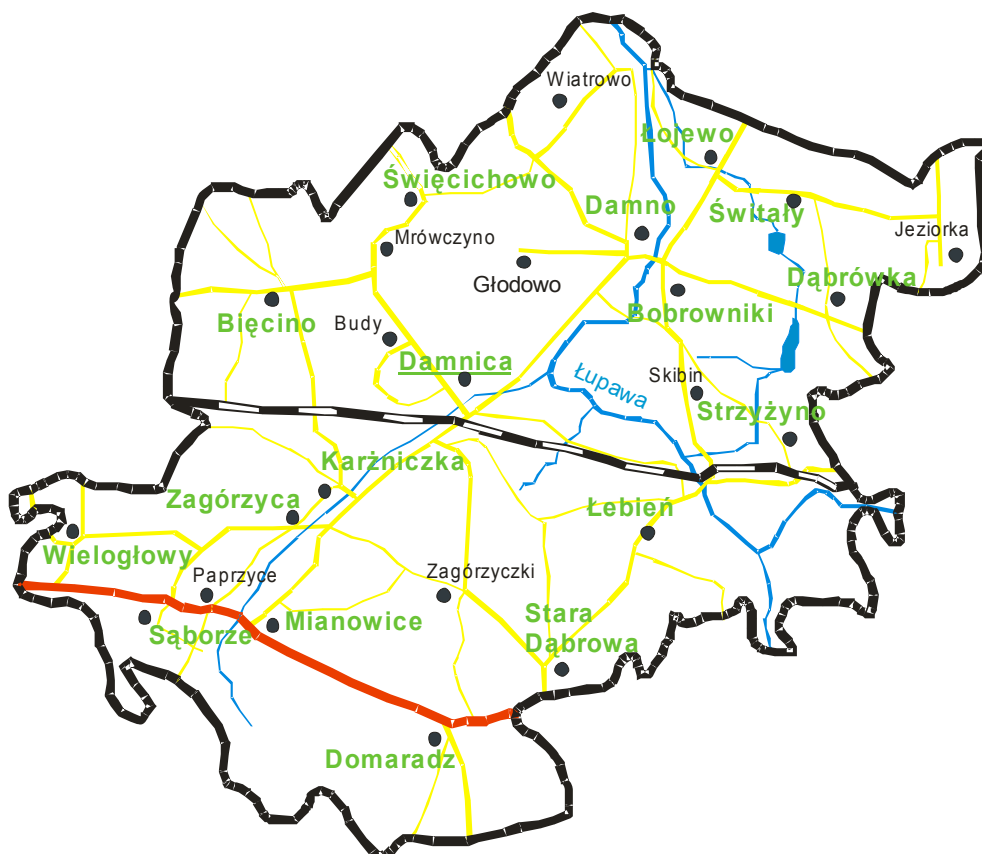
Damnica jest ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym, położona w środkowej części gminy ułatwia mieszkańcom kontakt z administracją samorządową i innymi instytucjami gminy oraz punktami usługowymi.

Ludność gminy w sołectwach i miejscowościach

Administracyjnie obszar gminy podzielony jest na 17 sołectw, do których włączono 11 pozostałych miejscowości, razem na terenie gminy znajduje się 28 miejscowości. Wsie sołeckie to : Bięcino, Bobrowniki, Damnica, Damno, Dąbrówka, Domaradz, Karzniczka, Łebień, Łojewo, Mianowice, Saborze, Stara Dąbrowa, Strzyżyno, Świecichowo, Światały, Wielogłowy i Zagórzycyca . Najwięcej, bo 21,4% osób zamieszkuje w sołectwie Damnica, którego największa wieś jest równocześnie stolicą gminy. Najmniejszym sołectwem jest wieś sołecka Wielogłowy, w której zameldowanych jest tylko 155 osób tj. 2,4% mieszkańców gminy.

Miejscowości w gminie Damnica

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gm.Damnica na lata 2008-2015

Poniżej przedstawiono wykaz miejscowości w gminie Damnica i liczbę mieszkańców wg stanu na 31.12.2010r.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy w rozbiciu na miejscowości wg stanu na 31.12.2010r.

Miejscowość	Liczba mieszkańców stałych	Liczba mieszkańców czasowych	Łączna liczba mieszkańców
-------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Bięcino	193	19	212
Bobrowniki	648	28	676
Budy	120	5	125
Damnica	1226	78	1304
Damno	632	23	655
Dąbrówka	149	1	150
Dębniczka	43	1	44
Domaradz	236	9	245
Głodowo	12	1	13
Jeziorka	29	5	34
Karzniczka	361	17	378
Łebień	210	13	223
Łężyca	3		3
Łojewo	206	7	213
Mianowice	302	23	325
Mrówczyno	45		45
Paprzyce	99	2	101
Sąborze	199	6	205
Skibin	35		35
Stara Dąbrowa	200	6	206
Strzyżyno	256	6	262
Świecichowo	266	1	267
Świtały	232	12	244
Wiatrowo	83	1	84
Wielogłowy	155	9	164
Wiszno	24	2	26
Zagórzyca	274	15	289

Zagórzyczki	42	6	48
Ogółem	6280	296	6576

Źródło: Urząd Gminy w Damnicy

Na jedną miejscowość w gminie Damnica przypada średnio 224 mieszkańców.

Stan zasobów ludzkich

Jednym z ważniejszych czynników oceny stanu populacji jest jej procentowy udział w różnych kategoriach wiekowych – przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym.

Wiek przedprodukcyjny 0 - 17 lat, wiek produkcyjny 18 do 59 lat dla kobiet i do 64 lat dla mężczyzn, wiek poprodukcyjny powyżej 59 lat dla kobiet i 64 dla mężczyzn

Tabela 2. Stan zasobów ludzkich w grupach wiekowych w gminie Damnica w latach 2006 i 2010 (liczba osób).

Rok	Ogółem		W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym	
	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010
Liczba osób	6332	6280	1666	1495	3985	4063	681	722

Źródło: UG Damnica

Z powyższych danych wynika, że liczba stałych mieszkańców gminy maleje, znacznie spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to starzenie się społeczności gminy Damnica i stanowi ważną wskazówkę do podejmowania działań przez lokalne władze i instytucje.

Samorząd lokalny i instytucje wspierające rozwój gminy

W stolicy gminy Damnicy zlokalizowane są ważne dla gminy zakłady, instytucje i punkty usługowe dla mieszkańców jak:

- Biblioteka Gminna
- Apteka
- Posterunek Policji
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Poczta
- Oddział Banku Spółdzielczego w Ustce
- Ośrodek Zdrowia
- Gabinet Stomatologiczny
- Lecznica Weterynaryjna
- Gminy Ośrodek Kultury i Sportu
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Przedszkole
- Restauracja
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum
Stadion Sportowy
Stacja kolejowa
Urząd Gminy
Zakład Gospodarki Komunalnej
Zakłady usługowe: fryzjerski i kosmetyczny.

Gospodarka

Do większych zakładów pracy na terenie gminy zaliczyć należy Nadleśnictwo Damnica, Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego "POLTAREX" sp. z o.o., Producent soków, napojów i wód źródłanych „Wosana S.A”, zakład przemysłu metalowego „KOSPEL S.A”, zakład rolny FARM FRITES POLAND II , Stację Doświadczalną Oceny Odmian w Karżniczce, Ośrodek Hodowli Zarodowej w Bobrownikach, Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska”.

Znaczna część mieszkańców zajmuje się rolnictwem i prowadzi indywidualne gospodarstwa rolne. Ich liczba wynosiła 375 wg stanu na koniec grudnia 2010r. 129 rolników skorzystało w 2010r. z pomocy publicznej w formie zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystanego do produkcji rolnej.

Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Damnica wykazuje znaczną tendencję spadkową. W roku 2006 wynosiła 272 , a w roku 2010 tylko 194. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby przedsiębiorców wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej z podziałem na branże wg stanu na dzień 31.12.2010r.

Tabela 3. Liczba przedsiębiorców wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej wg stanu na 31.12.2010r.

Branża	Liczba podmiotów
Budownictwo	36
Gastronomia	3
Handel	30
Produkcyjno- usługowe	18
Transport	17
Usługi	90
łącznie	194

Źródło: Urząd Gminy w Damnicy

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy opiekę medyczną sprawują lekarze pierwszego kontaktu (rodzinni) w Niepublicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej znajdujących się w:

- Damnicy z filią w Bobrownikach,
- Starej Dąbrowie.

Opiekę stomatologiczną pełni tylko jeden gabinet stomatologiczny w Damnicy, gdzie znajduje się również jedyna apteka „Aga”.

Opieka specjalistyczna, w tym świadczenia rehabilitacyjne, świadczona jest przez lekarzy specjalistów w Słupsku, Lęborku czy Gdańsku.

Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem w gminie czuwa Posterunek Policji w Damnicy zatrudniający 5 policjantów. Z danych statystycznych wynika, że w 2010r. w stosunku do 2009r. nastąpił ogólny wzrost liczby przestępstw na terenie gminy. Jednocześnie wzrosła do 28 w 2010r. liczba prowadzonych spraw związanych z przemocą domową i tzw. Niebieskich Kart. Najczęstszym zjawiskiem towarzyszącym stosowaniu przemocy wobec rodziny jest alkoholizm. Na terenie gminy działa także Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Damnicy wyposażona m.in. w dwa wozy bojowe Star i Lublin, hydrauliczny sprzęt ratowniczy, pilarki i motopompy.

2.2 Kierunki rozwoju gminy

Główny cel rozwoju gminy w perspektywie najbliższych lat został wyrażony w misji, którą sformułowano następująco:

Podniesienie konkurencyjności gminy Damnica
przez lepsze wykorzystanie zasobów gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych,
poprawę jakości życia mieszkańców, otwarcie na inicjatywy społeczne,
partnerską współpracę w kraju i za granicą

Źródło: Strategia rozwoju społeczno- gospodarczego Gminy Damnica na lata 2008-2015

Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary strategiczne jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata. Działalność gminy Damnica koncentrować się będzie na obszarach: infrastruktura, gospodarka, społeczność, zasoby przyrodnicze i kulturowe. Do najważniejszych celów w poszczególnych obszarach życia społeczno – gospodarczego zaliczono :

1. budowę i modernizację infrastruktury technicznej wspierającej konkurencyjność gminy ;
2. rozwój gospodarczy w oparciu o posiadane zasoby i kapitał ludzki;
3. podniesienie jakości życia mieszkańców;
4. poprawę wizerunku i promocji gminy.

Rozdział III. Problemy społeczne

3.1. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

W toku konsultacji społecznych dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych w gminie Damnica. Są to:

- dość wysoka stopa bezrobocia, w tym długotrwałego bezrobocia i jego niekorzystna struktura;
- brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów rynku pracy;

- niskie dochody ludności i znaczny w nich udział pomocy socjalnej;
- odpływ ludności do miast oraz za granicę, zwłaszcza w obrębie grup najlepiej wykształconych młodych osób;
- niekorzystne zmiany struktury demograficznej (starzenie się ludności, niski przyrost naturalny);
- słaby rozwój gospodarki mieszkaniowej, brak mieszkań komunalnych i socjalnych;
- brak ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów;
- alkoholizm;
- słaby dostęp do lekarzy – specjalistów (brak poradni ginekologicznej);
- zbyt mała liczba i niewielkie znaczenie działających organizacji pozarządowych;
- niewystarczająca aktywność lokalnej społeczności;
- zły stan dróg publicznych.

3.2. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Kwestia osób bezrobotnych pozostających poza rynkiem pracy

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu rodzin obniża się z czym związany jest fakt rozszerzania się obszaru patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej jego rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy i może przejawiać się problemami i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się

także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej”. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontraktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc uzależniona była i stymulowała aktywność osoby bezrobotnej i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania społecznie nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej na bezrobotnych oraz instytucji i organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

Liczba bezrobotnych w gminie zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku wynosiła na koniec 2009 roku 471 osób. Liczba bezrobotnych na koniec 2010 roku wyniosła 492 osoby, tj. 12,1% osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 4. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w latach 2009- 2010 w Gminie Damnica.

Stan na 31.12	ogółem bezrobotni	w tym		
		kobiety	mężczyźni	z prawem do zasiłku
rok 2009	471	272	199	125
rok 2010	492	278	214	112

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku

Na koniec 2010 roku pracy nie miało 278 kobiet i 214 mężczyzn. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 96,1% stanowiły osoby, których sytuacja na rynku pracy jest specyficzna tj.

- 104 osoby nie ukończyły 25 roku życia, 226 osób długotrwałe bezrobotnych, 120 osób w wieku powyżej 50 lat, 142 osoby bez kwalifikacji zawodowych, 75 osób bez doświadczenia zawodowego, 377 osób bez wykształcenia średniego, 66 osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia, 40 osób niepełnosprawnych.

Z prawem do zasiłku na koniec 2010 roku pozostawało 112 osób bezrobotnych. Z danych statystycznych wynika, że liczba osób bezrobotnych w odniesieniu do całkowitej liczby mieszkańców gminy (dane z Urzędu Gminy w Damnicy) wynosiła 7,8%.

Bezrobocie jest jedną z przesłanek do ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. W 2010 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Damnicy z powodu bezrobocia pomocą społeczną objętych było 238 rodzin, w tym 837 wszystkich osób w rodzinach.

Tabela 5. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2009 - 2010 w gminie Damnica.

Stan na 31.12.	2009	2010
Liczba rodzin	203	238
Liczba os .w rodzinach	735	837

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu, od niepamiętnych czasów, oceniano po stosunku danej społeczności do osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych za niepełnosprawne uznaje się osoby dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe, bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykają także osoby długotrwanie chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych. Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba znajdują się w katalogu przesłanek do udzielenia pomocy społecznej, zgodnie z art. 7 pkt. 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Tylko w 2010 roku z pomocy społecznej skorzystało z powodu niepełnosprawności 178 rodzin, w tym 560 osób w składzie rodzin, oraz z powodu długotrwałej choroby - 200 rodzin, w tym 610 osób. Łącznie świadczeniobiorcy ubiegający się o pomoc społeczną z tytułu długotrwałej choroby stanowią 48,5% ogólnej liczby osób objętych pomocą tutaj ośrodka.

Tabela 6. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2009 - 2010 w gminie Damnica.

Stan na dzień 31.12.	2009	2010
Liczba rodzin	163	178
Liczba osób w rodzinach	537	560

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby w latach 2009 - 2010 w gminie Damnica.

Stan na dzień 31.12.	2009	2010
Liczba rodzin	195	200
Liczba osób w rodzinach	607	610

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Szczególną formą pomocy finansowej dla osób niepełnosprawnych jest zasiłek stały przyznawany w oparciu o art. 37 ust. 1 i 2 cyt. ustawy, który przysługuje pełnoletniej osobie samotnej lub pełnoletniej osobie w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż kryterium dochodowe osoby samotnej lub niższy niż kryterium dochodowe rodziny. Z tego typu świadczeń w 2010 roku skorzystało łącznie 57 zasiłkobiorców, liczba osób w rodzinach wyniosła 88, co daje 7% z ogólnej liczby zasiłkobiorców korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 8. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z zasiłku stałego w latach 2009 – 2010 w gminie Damnica.

Stan na dzień 31.12.	2009	2010
Liczba rodzin	60	57
Liczba osób w rodzinach	97	88

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Ubóstwo oraz marginalizacja i wykluczenie społeczne

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. „Ubóstwo” - to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako "stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej" (T. Pilch, I. Lepalczyk, *Pedagogika społeczna*). Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnych sytuacji życiowych obejmuje takie aspekty jak:

- bezrobocie
- niepełnosprawność wszelkiego rodzaju- fizyczna, psychiczna, umysłowa
- długotrwała, przewlekła choroba
- rodziny niepełne, samotnie wychowujące dzieci
- wielodzietność (wg statystyk GUS rodziny ubogie są większe od pozostałych, a ich średnia wielkość wynosi 4,3 osoby)
- uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm)
- samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenia finansowe)

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji materialno - bytowej i społecznej.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudne do zdefiniowania w kilku słowach. Mamy bowiem do czynienia z wieloma nakładającymi się wymiarami. Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo)
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno- ekonomicznych
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji.

Proces wykluczania	może być: dynamiczny, wielowymiarowy
Przejawy wykluczenia	bezdomność, samotność, bierność, nieprzestrzeganie norm współżycia
Skutki dla osób zagrożonych wykluczeniem	deprywacja potrzeb, bezradność, osłabienie więzi rodzinnych, rozpad rodziny, izolacja, marginalizacja, utrata poczucia własnej tożsamości i celu w życiu (tzw. „zatrącenie siebie”)
Skutki dla społeczeństwa w tym społeczeństwa lokalnego	ograniczenie demokracji, zagrożenie demokracji, ekstremalne nierówności, pojawienie się podklas

Grupy wrażliwe na wykluczenie społeczne to:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych
- dzieci wychowujące się poza rodziną
- kobiety samotnie wychowujące dzieci
- ofiary patologii życia rodzinnego
- osoby bezrobotne, w tym długotrwale bezrobotne
- osoby o niskich kwalifikacjach
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych
- niepełnosprawni i osoby przewlekłe chore
- osoby chorujące psychicznie

- osoby samotne w podeszłym wieku
- osoby opuszczające zakłady karne
- bezdomni
- osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu
- członkowie rodzin osób uzależnionych/ osoby współuzależnione
- imigranci (szczególnie utrzymujący się z nielegalnej pracy).

Podstawowym czynnikiem ubóstwa, a zarazem wykluczenia społecznego jest bezrobocie - szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, trwające powyżej 1 roku czasu. Szczególnie narażone są tu tzw. *grupy wrażliwe*. Grupy wrażliwe to: młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach (brak wykształcenia), kobiety, szczególnie po 40 roku życia oraz osoby w wieku nie mobilnym. Konsekwencją braku pracy jest ubożenie i nie uczestniczenie w życiu społecznym, ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego na okres niezdolności do pracy oraz starość.

Długotrwała choroba i niepełnosprawność stanowią w Polsce bardzo istotny czynnik wykluczenia społecznego, chociaż nie zawsze ubóstwa. Mimo formalnie istniejącego powszechnego systemu opieki zdrowotnej, istnieje ryzyko wykluczenia z powodu deficytów funkcjonowania ochrony zdrowia.

Od 2008r. GOPS w Damnicy realizuje projekty Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w zakresie rozwoju i upowszechniania aktywnej integracji. Celem głównym projektów jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu bezrobotnych kobiet i mężczyzn z terenu gminy oraz młodzieży za pomocą form aktywnej integracji i pracy socjalnej.

Cele szczegółowe to m.in.:

- zwiększenie zdolności interpersonalnych oraz umiejętności poruszania się po rynku pracy;
- przeciwdziałanie stereotypom dotyczącym roli kobiety i mężczyzny w rodzinie;
- zwiększenie zaufania we własne siły, wzrost motywacji, podniesienie samooceny;
- przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży.

Uczestnicy projektów mają zajęcia z psychologiem, doradcą zawodowym, pedagogiem, mają możliwość ukończenia kursów zawodowych, zdobycia prawa jazdy i innych uprawnień w miarę zapotrzebowania.

Na użytek ustawy o pomocy społecznej ubóstwo oznacza posiadanie dochodu mniejszego niż kryterium dochodowe określone w ustawie. Aktualnie kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 477.-zł netto, dla osoby w rodzinie 351.-zł netto. Z powodu ubóstwa w 2010 roku korzystało z pomocy społecznej w gminie Damnica 318 rodzin w tym 1038 osób, co stanowi 16,5% mieszkańców gminy.

Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami w wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Znaczącą część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Wiele rodzin klientów ośrodka odznacza się zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, gdyż:

- ✓ nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej
- ✓ nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych

- ✓ nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania norm i zasad współżycia społecznego

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową.

W 2010 roku w gminie Damnica z pomocy społecznej skorzystało łącznie 170, w tym 816 osób w rodzinach bezradnych w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. 69 rodzin zdiagnozowano jako rodziny niepełne oraz 94 rodziny jako wielodzietne (wychowujące 3 i więcej dzieci), co stanowiło 41,2% rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 9. Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2009 – 2010 w gminie Damnica .

Rok	Liczba rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego				
	Ogółem rodzin	Liczba osób w rodzinach bezradnych	Liczba rodzin niepełnych	Liczba rodzin wielodzietnych	Liczba rodzin bezradnych z innego powodu
2009	170	758	72	94	31
2010	170	816	69	94	28

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym, jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Potrafimy zaproponować sposoby i środki, które będą sprzyjać całkowitej abstynencji osoby uzależnionej i rekonstrukcji jej sposobu życia. Nie znamy dotąd sposobu, aby osoba uzależniona powróciła do kontrolowanego picia. Dlatego mówimy „*trzeźwy alkoholik*”, a nie „*były alkoholik*”. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszenia jego godności osobistej.

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

W rodzinach długotrwale nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci.

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy. W związku z tym co roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowuje i realizuje przyjętą uchwałą Rady Gminy Damnica Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Program taki określa zadania w zakresie profilaktyki oraz środki na ich realizację. Partnerami Komisji w prowadzonej działalności są m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki szkolne z terenu gminy, sołtysi, Posterunek Policji w Damnicy, kuratorzy sądowi, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, kluby sportowe.

W 2009r. na działalność Komisji wydano 59.108.-zł , w 2010r. 62.377.- zł. Mieszkańcy gminy , policjanci, kuratorzy sądowi oraz pracownicy socjalni zgłosili do Komisji w 2009r. 19 osób celem podjęcia działań i skierowania osób na leczenie odwykowe. W 2010r. zgłoszeń takich było już 30.

Narkomania - potoczne określenie odnoszące się do uzależnienia od substancji chemicznych wpływających na czynność mózgu. Narkomania charakteryzuje się:

- tzw. głodem narkotycznym ,
- przymusem zażywania środków odurzających,
- chęcią zdobycia narkotyku za wszelką cenę i wszystkimi sposobami.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy w naszym kraju znaczny wzrost rozmiarów problemu posiadania i zażywania narkotyków. Szybko zwiększało się rozpowszechnienie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiły się pierwsze sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych. Rosły w znacznym tempie wskaźniki narkomanii rozumianej jako regularne używanie narkotyków powodujące poważne problemy. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność.

Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska „scena leków” zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory ich używania, które choć pod pewnymi względami są mniej destruktywne, sprzyjają rozwojowi problemu. Nowe środki takie jak: amfetamina, heroina w odmianie do palenia czy halucynogeny, a przede wszystkim przetwory konopi, nie kojarzą się w świadomości młodych ludzi z narkomanią i jej ciemnymi stronami.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii i ich ograniczenie jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tymczasem w wielu przypadkach powoduje ono tylko rozbudzenie ciekawości młodzieży na skutek tendencyjnych informacji i ich nadawców. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszaniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

Od kilku lat GOPS w Damnicy opracowuje i realizuje przyjmowany uchwałą Rady Gminy Damnica Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii. Program taki określa działania profilaktyczne oraz wysokość środków na ich realizowanie . Partnerami ośrodka w realizowaniu programu są placówki szkolne z terenu gminy, Posterunek Policji i Biblioteka Publiczna.

Jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej są również uzależnienia od alkoholu oraz od narkotyków. W 2010 roku w gminie Damnica z powodu alkoholizmu pomocą społeczną objętych było 50 rodzin ,w tym 103 osoby. Nie zanotowano narkomanii jako powodu ubiegania się o pomoc materialną,co nie oznacza , że to zjawisko omija naszą gminę. Trudno zdiagnozować skalę problemu bez badań zakrojonych na szerszą skalę, wymagających pracy specjalistów .

Tabela 10. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu uzależnień w latach 2009 – 2010 w gminie Damnica.

Stan na dzień 31.12.	2009	2010
Liczba rodzin	45	40
Liczba osób w rodzinach	96	103

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy.

Bezdomność

Bezdomność, z uwagi na skalę zjawiska, jego złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno - ekonomiczne skutki, jest kwestią społeczną o znaczeniu i zasięgu globalnym, mającym specyficzne, regionalne i lokalne uwarunkowania.

Bezdomność warunkują liczne przyczyny, do których należy zaliczyć przede wszystkim:

- rozpad rodziny - a więc zerwanie więzi formalnych, psychologicznych i społecznych oraz brak możliwości spełniania przez rodzinę jej podstawowych funkcji
- pogłębiające się ubóstwo pewnych warstw społecznych
- eksmisja - prawny nakaz opuszczenia lokalu, spowodowany w większości przypadków zadłużeniem z tytułu opłat czynszowych
- opuszczenie zakładu karnego przy jednoczesnym braku możliwości powrotu do mieszkania
- brak stałych dochodów i stałego źródła utrzymania
- przemoc w rodzinie
- konflikty spowodowane brakiem tolerancji społecznej
- uzależnienia
- brak schronienia spowodowane: opuszczeniem Domu Dziecka, opuszczeniem szpitala psychiatrycznego; uchodźstwo .

Działania o charakterze profilaktycznym w gminie winny być skierowane między innymi do następujących osób i grup społecznych:

- ✓ osób i rodzin zagrożonych eksmisją
- ✓ wychowanków opuszczających Domy Dziecka
- ✓ byłych więźniów i osób opuszczających zakłady karne
- ✓ środowisk patologicznych

- ✓ innych grup szczególnie zagrożonych bezdomnością.

Zapewnienie schronienia należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i wynika z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. W gminie Damnica nie funkcjonuje schronisko dla osób bezdomnych i osoby pozbawione schronienia kierowane są do noclegowni w Słupsku lub Ustce. W 2010 roku z pomocy w postaci miejsca w schronisku skorzystały 2 osoby samotne.

Tutejszy Ośrodek Pomocy Społecznej wypłaca również pomoc w formie dodatków mieszkaniowych dla rodzin, które ponoszą wysokie opłaty związane z utrzymaniem mieszkania w stosunku do posiadanych dochodów. W 2009r. na dodatki przeznaczono kwotę 21.368.-zł, w 2010r. - 19.225.-zł.

Osoby w wieku podeszłym i sędziwym

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces będzie narastał. W 2006 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 10,75 % wszystkich stałych mieszkańców gminy; w roku 2010 procent ten wynosił 11,49% wykazując tendencję wzrostową.

W przyszłości szczególną uwagę należy zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

GOPS zapewnia osobom samotnym i przewlekle chorym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Ta forma pomocy pozwala pozostać osobie starszej w jej naturalnym środowisku. Usługi opiekuńcze są finansowane ze środków własnych gminy zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej, gdyż są zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Ponadto od kilku już lat GOPS kieruje osoby bezrobotne do świadczenia usług opiekuńczych w ramach wykonywania prac społecznie użytecznych na podstawie porozumienia Wójta Gminy Damnica z Powiatowym Urzędem Pracy w Słupsku. Taka forma jest uzupełnieniem świadczonych przez ośrodek usług opiekuńczych, poszerza pakiet wsparcia środowiskowego oferowanego osobom starszym, a jednocześnie aktywizuje kobiety długotrwale bezrobotne.

Tabela 11. Liczba środowisk objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych w latach 2009 – 2010

Rok	Usługi opiekuńcze		Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	
	Liczba osób objętych pomocą	Liczba osób zatrudnionych	Liczba osób objętych pomocą	Liczba osób zatrudnionych
2009	12	8	2	1
2010	8	8	2	1

Źródło: dane GOPS w Damnicy

3.3. System pomocy społecznej w gminie

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Damnicy przy ul. Górnej 8 powołany Uchwałą Gminnej Rady Narodowej w Damnicy z dnia 27 lutego 1990 roku.

Celem działalności Ośrodka jest m. in. umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem poprzez rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy realizuje zadania związane z przyznawaniem pomocy rzeczowej i finansowej osobom kwalifikującym się do jej udzielenia w myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej, świadczy usługi opiekuńcze u osób potrzebujących tego rodzaju wsparcia, załatwia formalności związane z kierowaniem mieszkańców gminy do domów pomocy społecznej, zapewnia ubranie i schronienie osobom tego pozbawionym. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania spoza zakresu pomocy społecznej - prowadzi wypłatę dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, prowadzi również postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

Świadczenia pieniężne		Świadczenia niepieniężne	
<i>Wypłacane w ramach zadań zleconych</i>	<i>Wypłacane w ramach zadań własnych</i>	<i>Realizowane w ramach zadań zleconych</i>	<i>Realizowane w ramach zadań własnych</i>
zasiłki celowe z tyt. klęski żywiołowej	zasiłki stałe i okresowe	specjalistyczne usługi opiekuńcze	praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne
	zasiłki celowe	ubezpieczenie zdrowotne	schronienie, posiłek, niezbędne ubranie

	zasiłki celowe z tyt. zdarzenia losowego		pomoc rzeczowa
	zasiłki celowe na zakup żywności w ramach programu rządowego		dożywianie dzieci
			usługi opiekuńcze
			skierowanie i odpłatność za dom pomocy społecznej
			interwencja kryzysowa
			sprawienie pogrzebu
			składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy, ustawa o pomocy społecznej

Tabela 12 . Wydatki na pomoc społeczną w gminie Damnica w latach 2009- 2010

Zadanie	Rok 2009 - w zł	Rok 2010 – w zł
Zasiłki pieniężne	657.090	641.480
Usługi opiekuńcze	53.870	36.530
Zakup posiłków dla dzieci i dorosłych	161.970	178.510
Opłata za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej	57.580	71.430
łącznie	930.510 zł	927.950 zł

Źródło: sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Gmina Damnica jest członkiem Stowarzyszenia „BANK ŻYWNOSCI W SŁUPSKU” i z tego tytułu od 2009 otrzymuje gotowe artykuły spożywcze tj. kaszę, mąkę, cukier, mleko, makaron, dania gotowe, sery żółte i topione, płatki śniadaniowe i in. w ramach programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”. Dystrybucją żywności zajmuje się Stowarzyszenie „PROMYK” oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy. W 2009r. gmina otrzymała 37,66 ton żywności, a w 2010r. 35,02 ton artykułów spoż. 20,4ywczych.

Osoby korzystające z pomocy społecznej w roku 2010 stanowiły ponad 21 % ogółu mieszkańców gminy. Miejscowości w których występuje najwyższy % osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców danej wsi to :

Wiatrowo -83 %;

Głodowo – 77 %;

Jeziorka – 53 %;

Skibin – 37 %.

Należy zauważyć, że są to niezbyt duże miejscowości, leżące dość daleko od Damnicy, mające bardzo słabe (lub wcale jak w przypadku Jeziorki czy Głodowa) połączenie komunikacyjne ze Słupskiem, w których nie ma nawet sklepu.

Inne miejscowości, w których duża liczba mieszkańców korzysta z pomocy społecznej to : Łojewo 39 %, Łebień 28%, Świtały 25%, Mianowice 25%, Bobrowniki 22 %. Najmniejszy % klientów pomocy notuje się w leżących najbliżej Słupska Wielogłowach, w Saborzu, Mrówczynie Strzyżynie, Zagórzycy i Damnicy.

Głównym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Damnica, poza ubóstwem, co jest oczywistym w sytuacji korzystania ze wsparcia uwarunkowanego kryterium dochodowym, jest bezrobocie. Liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z tą dysfunkcją spadła w latach 2006-2008, a w 2010r. ponownie wzrosła. W roku 2009 były to 203 rodziny, podczas gdy w roku 2010 -238 rodzin.

Kolejną przesłanką udzielanej pomocy to długotrwała choroba i niepełnosprawność. Na podobnym poziomie utrzymuje się liczba rodzin, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze. Zanotowano natomiast wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu – w roku 2009 było to 45 rodzin, w 2010 to już 50 rodzin. Znaczny wzrost zanotowano w liczbie rodzin objętych pomocą w związku ze stwierdzoną przemocą - z 2 rodzin w 2009r. do 11 w roku 2010. Trudno ustalić czy wynika to z większej liczby aktów przemocy czy lepszego uświadomienia swoich praw przez ofiary przemocy. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie połączona była z kampanią informacyjną na temat przemocy, jej rodzajów oraz praw osób, w stosunku do których stosowana jest przemoc.

W 2010r. Rada Gminy Damnica podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Damnica na lata 2010 – 2015”. Program określa m.in. zadania służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie; podaje również wykaz placówek działających na rzecz ofiar przemocy.

W strukturze rodzin korzystających z pomocy społecznej najliczniejszą grupę stanowią rodziny jednoosobowe – 32% wszystkich rodzin objętych pomocą materialną w 2010r. Wśród rodzin z dziećmi (253 rodziny) dominują rodziny z jednym (75 rodzin) lub dwojgiem dzieci (84 rodziny). Znaczną

pozycję stanowią rodziny z trojgiem dzieci (55 rodzin) ,następnie z czworgiem dzieci (22 rodziny) , z pięciorgiem dzieci (12 rodzin) i więcej niż pięcioro dzieci ma 5 rodzin.

Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie może odbywać się bez udziału lokalnej społeczności. Oznacza to konieczność partnerstwa sektora publicznego ze społeczeństwem, a w ich ramach inicjowanie i podejmowanie społecznego dialogu. Jednym z rezultatów tak pojmowanego procesu integracji społecznej jest identyfikacja grup społecznych wymagających wsparcia w ramach pomocy społecznej.

W gminie Damnica są to:

- osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem, bez prawa do zasiłku; oraz kobiety w wieku po 40 roku życia, należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie gminy, a zwłaszcza przywrócenia na rynek pracy;
- osoby niepełnosprawne i chore psychicznie - na terenie gminy należy przeciwdziałać wykluczeniu i marginalizacji społecznej poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno- gospodarcze gminy oraz poszerzanie różnych form wsparcia środowiskowego i ofert pomocy i konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych;
- osoby starsze – zwłaszcza w wieku sędziwym, samotne, szczególnie narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne – należy podjąć działania zmierzające do zmiany wizerunku człowieka starego jako jednostki czynnej społecznie oraz poszerzyć formy wsparcia środowiskowego;
- osoby uzależnione oraz współuzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych – konieczne jest dalsze rozwijanie programów profilaktycznych oraz terapii dla osób i rodzin osób uzależnionych oraz podniesienie świadomości członków rodzin dot. problemu współuzależnienia oraz jego negatywnych skutków;
- dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją ze szczególnym uwzględnieniem rodzin patologicznych – należy rozszerzyć oferty świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz wdrażać nowe projekty i programy z zakresu terapii i psychoterapii oraz profilaktyki środowiskowej.

Zupełnie nowym zadaniem pracowników socjalnych jest podejmowanie wobec klientów ośrodka działań profilaktycznych w związku z zaciąganiem kredytów i pożyczek bankowych. Napływają sygnały o zadłużaniu się w bankach i innych instytucjach finansowych osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym . Ponadto coraz częściej o pomoc zwracają się rodziny pracownicze, które zaciągnęły pożyczki i po opłaceniu rat nie są w stanie prawidłowo funkcjonować.

Instytucją realizującą zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które mieści się w Słupsku przy ul. Sienkiewicza 19.

Centrum realizuje zadania m.in. w zakresie prowadzenia domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczania w nich skierowanych osób, prowadzenia ośrodka interwencji kryzysowej, organizowania opieki w rodzinach zastępczych oraz prowadzenia specjalistycznego poradnictwa rodzinnego. W gminie Damnica funkcjonuje 11 rodzin zastępczych spokrewnionych czyli takich , w których funkcje rodziców sprawują osoby spokrewnione z dziećmi – dziadkowie, rodzeństwo czy dalsza rodzina. Działa również 1 niespokrewniona z dzieckiem zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

W zakresie pomocy kierowanej do osób niepełnosprawnych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ,w miarę otrzymanych środków finansowych , udziela dofinansowania:

- a. uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- b. sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- c. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- d. likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- e. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- f. rehabilitacji dzieci i młodzieży,

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie pracodawcy mogą ubiegać się o zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych, a także o wsparcie na przystosowanie stanowisk pracy dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne natomiast mogą otrzymać w tej instytucji pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Rozdział IV. Kierunki rozwoju gminy Damnica

4.1. Wizja

**Gmina Damnica to gmina przyjazna
dla mieszkańców i przedsiębiorców,
atrakcyjna dla inwestorów i turystów,
szanująca przyrodę i dorobek pokoleń,
a aktywność władz i społeczności lokalnej
znana jest w kraju i za granicą**

Wizja rozwoju społecznego gminy w powyższym brzmieniu ściśle powiązana jest z misją gminy określoną w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Damnica na lata 2007 – 2015, która określa gminę Damnica jako **obszar zrównoważonego rozwoju charakteryzujący się bogatymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi otoczenia Słowińskiego Parku Narodowego z rozwiniętą infrastrukturą techniczną sprzyjającą rozwojowi różnych form turystyki oraz małej i średniej przedsiębiorczości. Bezpieczny obszar zapewniający komfort życia jego mieszkańcom, z dobrą ofertą kulturalną, oświatową i sportową.** W szczególności druga część misji zawartej w Strategii

Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Damnica koncentruje się na czynniku społecznym, który został wyeksponowany i uszczegółowiony w wizji rozwoju społecznego gminy.

4.2. Analiza SWOT

Analiza wskazuje mocne strony i szanse gminy, które można wykorzystać przy realizacji celów strategicznych. Przedstawia także słabe strony i zagrożenia, które należy brać pod uwagę zakładając cele strategiczne i szczegółowe.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobre położenie geograficzne stwarzające szansę rozwoju współpracy gospodarczej, kulturowej w kraju i z zagranicą • korzystne warunki przyrodniczo – kulturowe dla rozwoju turystyki, szczególnie w zachodniej części gminy • dobra sieć dróg i dogodne połączenia komunikacyjne ze Słupskiem a stąd z krajem i Europą • przebieg atrakcyjnych szlaków turystycznych (pieszego, kajakowego i rowerowego) związanych z rzeką Łupawą, Parkiem Krajobrazowym Dolina Słupi, Słowińskim Parkiem Narodowym i trasą hanzeatycką • sukcesywna poprawa stanu infrastruktury ochrony środowiska (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków) • występowanie większych zakładów produkcyjnych zatrudniających miejscową ludność • wysoki potencjał produkcyjny gleb rolniczych • duża liczba dobrze wyposażonych, wysokotowarowych gospodarstw rolnych • dobra lokalizacja szkół 	<ul style="list-style-type: none"> • mało wyrazisty wizerunek gminy • brak współpracy gminy z jst w kraju i zagranicą • brak terenów pod inwestycje • bezrobocie, brak miejsc pracy szczególnie dla kobiet • niedostateczna sieć placówek handlowych • niskie płace, zubożałe społeczeństwo • niski poziom aktywności mieszkańców • brak integracji mieszkańców gminy • występujące patologie, w tym alkoholizm • brak restauracji, miejsca spotkań np. kawiarni, pływalni • brak środków na wsparcie aktywności mieszkańców • duża liczba podopiecznych GOPS • niewystarczające środki własne z budżetu gminy na szybką znaczącą poprawę stanu infrastruktury technicznej i społecznej • marginalizacja problemów osób starszych • zbyt mała ilość grup wolontariackich

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobre położenie – blisko miasta Słupska, Parku Krajobrazowego Dolina Słupi, Słowińskiego Parku Narodowego • moda na turystykę wiejską • bliski dostęp do instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości, instytucji finansowych, edukacji • szansa pozyskania zewnętrznych środków wspierających rozwój przedsiębiorczości, infrastruktury i innych dziedzin życia społeczno – gospodarczego • szansa na wsparcie finansowe na działania inicjowane przez aktywne grupy społeczne • realizacja Wspólnej Polityki Rolnej UE – dodat- 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymujące się bezrobocie • niewystarczająca ilość środków UE na przyspieszenie rozwoju społeczno – gospodarczego gminy – trudności w uzyskaniu dotacji • duża konkurencja w pozyskaniu środków UE na rozwój dla podmiotów gospodarczych - w tym rolników • niesprawny system ochrony zdrowia • niewystarczające wsparcie państwa dla realizacji zadań opieki społecznej • położenie gminy w obszarze depresji społeczno - gospodarczej • migracja osób wykształconych • starzenie się społeczeństwa

<p>kowe środki finansowe na wsparcie rolnictwa, rybactwa, przetwórstwa, obszarów wiejskich z Programów Operacyjnych UE</p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizacja dróg krajowych , wojewódzkich i powiatowych • przebieg atrakcyjnych szlaków turystycznych przez teren gminy • reforma finansów publicznych • ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpad rodzin
--	---

4.3. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Misję Strategii można ująć jako :

Gmina Damnica , wykorzystując możliwości prawne oraz lokalny potencjał społeczny, dąży do poprawy standardu życia swoich mieszkańców oraz eliminuje negatywne zjawiska poprzez budowę szeroko zakrojonego systemu wsparcia.

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną, między innymi jest to opracowanie nowych szczegółowych programów, a przede wszystkim stworzenie *zintegrowanego systemu wsparcia* dotyczącego:

- pomocy osobom długotrwale bezrobotnym
- wsparcia rodzin wielodzietnych i osób samotnie wychowujących dzieci
- opieki nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami
- pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- wsparcia osób niepełnosprawnych i upośledzonych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin
- kompleksowej pomocy osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku
- pomocy osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- wsparcia dla osób bezdomnych
- kształcenia kadry pracowników służb społecznych .

Założeniem strategii jest ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o rolę instytucji oraz organizacji pozarządowych, wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej jak i pozarządowej.

4.4.Cele strategiczne

Podczas konsultacji społecznych zdefiniowano cele strategiczne, które zostały określone dla czterech obszarów życia społecznego w gminie :

- **RYNEK PRACY,**
- **EDUKACJA,**

- AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA,
- PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE ORAZ BEZRADNOŚĆ W PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO W RODZINACH.

4.4.1. Rynek pracy

Cel strategiczny 1:

System wsparcia bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.

Cele szczegółowe:

- I. Wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania zatrudnienia.
- II. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
- III. Pobudzanie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnianiu.
- IV. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.
- V. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia.

Kierunki działania :

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
  - a. organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych
  - b. organizacja prac społecznie użytecznych
  - c. promowanie klubów pracy i szkoleń zawodowych
  - d. zdobywanie środków pozabudżetowych ,w tym z funduszy unijnych, na aktywizację i reintegrację osób bezrobotnych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania pracy. W szczególności należy dążyć do udzielania osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, i wsparcia oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Praca socjalna na bazie kontraktów socjalnych .
4. Praca socjalna z indywidualnym przypadkiem, rodziną oraz grupą.
5. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
6. Objęcie pomocą w szerokim zakresie, w tym pomocą w naturze w postaci gorących posiłków ,dzieci z rodzin osób pozostających bez zatrudnienia.
7. Dofinansowanie szkoleń zawodowych oraz badań lekarskich osób bezrobotnych.

8. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy.

9. Współdziałanie w programach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanych przez instytucje rynku pracy czy organizacje pozarządowe.

10. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Podmioty i źródła finansowania działań w celu przeciwdziałania bezrobociu

Cele działania	Czas realizacji	Źródła finansowania	Partnerzy
Realizacja zadań ustawowych przypisanych samorządowi gminy	Praca ciągła	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze UE	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Gm.Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu	Praca ciągła	Budżet powiatu	PUP
Zorganizowanie systemu działań wspierających osoby bezrobotne	Praca ciągła	Budżet gminy, budżet powiatu	GOPS, PUP
Pomoc finansowa oraz praca socjalna z osobami bezrobotnymi	Praca ciągła	Budżet gminy, budżet państwa	GOPS, PUP
Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy.	Praca ciągła	Budżet gminy, budżet powiatu	UG, PUP

4.4.2. Edukacja

Cel strategiczny 2.

Rozwój usług edukacyjnych i społecznych zwiększających kompetencje mieszkańców.

Cele szczegółowe

I. Stworzenie równych szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

II. Aktywizacja młodzieży i dorosłych w zakresie edukacji.

III. Tworzenie warunków do uspołecznienia dzieci i młodzieży.

Kierunki działania

1. Rozszerzenie oferty zajęć kulturalnych dla dzieci i młodzieży prowadzonych w świetlicach wiejskich.
2. Rozszerzenie oferty zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży.
3. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci w wieku przedszkolnym poprzez tworzenie ośrodków przedszkolnych.
5. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.
6. Rozszerzenie oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno – zawodowym.
7. Realizacja projektów ukierunkowanych na edukację ludzi dorosłych, w tym starszych wiekiem.

Podmioty i źródła finansowania działań w kierunku rozwoju usług edukacyjnych i społecznych zwiększających kompetencje mieszkańców

Cele działania	Czas realizacji	Źródła finansowania	Partnerzy
Realizacja projektów ukierunkowanych na edukację , w tym ludzi starszych wiekiem.	Praca ciągła	Środki pomocowe,budżet gminy	UG, Gm.Ośrodek Kultury i Sportu, placówki oświatowe, GOPS
Rozszerzenie oferty zajęć dydaktyczno – wyrównawczych oraz specjalistycznych, służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych.	Praca ciągła	Budżet gminy,środki pomocowe	UG,GOKiS, placówki oświatowe, GOPS
Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży oraz zajęć sportowych	Praca ciągła	Budżet gminy,środki pomocowe	GOKiS, GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe
Rozszerzenie oferty	Praca ciągła	Budżet gminy, środki	GOKiS, GKRPA

zajęć kulturalnych dla dzieci i młodzieży prowadzonych w świetlicach wiejskich.		pomocowe	
---	--	----------	--

4.4.3. Aktywność społeczna

Cel strategiczny 3.

Rozwój aktywności społecznej i kształtowanie postaw obywatelskich mieszkańców gminy

Cele szczegółowe

I. Tworzenie warunków do rozwoju dialogu społecznego.

II. Integracja lokalnej społeczności.

Kierunki działania

1. Edukacja obywatelska.
2. Organizowanie cyklicznych spotkań i zebrań w sołectwach.
3. Poszerzenie oferty kulturalnej i sportowej dla osób dorosłych i starszych wiekiem.
4. Organizowanie i wdrażanie programów zwiększających aktywność obywatelską.
5. Tworzenie Klubów Seniora.
6. Organizowanie imprez integracyjnych dla mieszkańców gminy.
7. Realizacja Programów Aktywności Lokalnej.
8. Realizowanie programów dotyczących integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Podmioty i źródła finansowania działań na rzecz rozwoju aktywności społecznej i kształtowania postaw obywatelskich mieszkańców gminy

Cel działania	Czas realizacji	Źródła finansowania	Partnerzy
Opracowanie i wdrażanie programów zwiększających aktywność obywatelską	Praca ciągła	Budżet gminy, środki pomocowe	Urząd Gminy, GOPS, GOKiS, sołectwa
Organizowanie imprez integracyjnych dla	Praca ciągła	Budżet gminy, środki pomocowe	GOKiS, UG, sołectwa

mieszkańców gminy.			
Realizacja Programów Aktywności Lokalnej	Praca ciągła	Środki pomocowe, budżet gminy	GOPS, UG, GOKiS
Tworzenie klubów seniora	Praca ciągła	Budżet gminy, środki pomocowe	UG, sołectwa, GOKiS
Realizacja programów mających na celu integrację społeczną osób niepełnosprawnych	Praca ciągła	Budżet gminy, PFRON, środki pomocowe	UG, GOPS

4.4.4. Problemy opiekuńczo- wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Cel strategiczny 4.

Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

Cele szczegółowe

I. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez odtworzenie, wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami ,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych , agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

II. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną członków rodziny,
- mediacje – oferta wsparcia środowiskowego dla rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych rozpadem,
- wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych,
- długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego.

III. Zapobieganie oraz powstrzymywanie zjawiska przemocy w rodzinie:

- realizacja programu odnoszącego się do przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- pozyskanie mieszkań socjalnych na terenie gminy dla ofiar przemocy,
- upowszechnianie informacji o problemie przemocy rodzinnej oraz o możliwościach uzyskania pomocy.

IV. Realizacja zadań przewidzianych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii:

- wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, kuratorów i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym
- szczegółowe kierunki w zakresie profilaktyki i łagodzenia skutków uzależnień zawarte są w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowanym corocznie przez członków GKRPA.

Kierunki działania

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo –wychowawczym polegająca na:

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich , wydolności opiekuńczo – wychowawczej , zaniedbań względem dzieci ,
- diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie , środowisku szkolnym , rówieśniczym,
- opracowaniu i realizacji projektów socjalnych i programów dot. wspierania rodziny w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo.

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Urząd Gminy:

- z systemu pomocy społecznej
- z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- z systemu dodatków mieszkaniowych,
- z systemu stypendiów socjalnych.

3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i młodzieży.

4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy , w szczególności:

- sądem rodzinnym,
- kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.

5. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR , PCK, PARPA i inne).

6. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom,

7. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz ognisk przedszkolnych.

8. Zorganizowanie usług asystenta rodzinnego.

Cele działania	Czas realizacji	Źródła finansowania	Partnerzy
Realizacja zadań ustawowych	Praca ciągła	Budżet gminy i powiatu, budżet państwa	GOPS, PCPR, UG, GKRPA
Diagnozowanie problemu bezradności wychowawczej	Praca ciągła	Budżet gminy	GOPS, placówki oświatowe
Zorganizowanie systemu działań wspierających	Praca ciągła	Budżet gminy, budżet państwa, środki pomocowe	GOPS, organizacje pozarządowe, UG

Koordinacja działań w zakresie bezradności	Praca ciągła	Budżet gminy	GOPS
--	--------------	--------------	------

Cel strategiczny 5.

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych oraz członków ich rodzin

Cele szczegółowe

- I. Zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych.
- II. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
- III. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia oferty wsparcia środowiskowego i tzw. psychiatrii środowiskowej dla osób zaburzonych i chorych psychicznie.
- IV. Wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych.
- V. Stwarzanie odpowiednich warunków do zachowania samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz osób psychicznie chorych.
- VI. Podejmowanie działań prowadzonych przez instytucje, organizacje oraz grupy społeczne mających na celu wsparcie członków rodzin osób chorych psychicznie i zaburzonych.
- VII. Likwidacja barier w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych w komunikowaniu się i dostępie do informacji i usług specjalistycznych.
- VIII. Wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności ,w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i dzieckiem wychowywanym przez rodziców niepełnosprawnych.
- IX. Wspieranie rodzin, w których występuje problem choroby psychicznej oraz zaburzeń psychicznych.
- X. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PFRON-em w celu realizacji gminnych programów osłonowych dla osób niepełnosprawnych.
- XI. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Damnicy jako ośrodka wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, chorych psychicznie i upośledzonych.
- XII. Pozyskanie od sponsorów specjalistycznego sprzętu do rehabilitacji oraz drobnych pomocniczych przyrządów dla osób niepełnosprawnych i przekazanie ich Stowarzyszeniu „Promyk” w celu idalszego wypożyczania mieszkańcom gminy (wózki inwalidzkie, kule i balkoniki.)
- XIII. Zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych

Kierunki działania :

1. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób chorych, chorych psychicznie i niepełnosprawnych ze środowiskiem – edukacja kadry pomocy społecznej.
2. Zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, psychiatrycznego, socjoterapeutycznego, zawodowego i socjalnego w tym:
  - inspirowanie i tworzenie grup samopomocowych integrujących osoby niepełnosprawne i chore psychicznie
  - zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz w razie potrzeb usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie
4. Propagowanie idei wolontariatu i zatrudnienia socjalnego na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podmioty realizujące system pomocy na rzecz osób w niepełnosprawnych, w podeszłym wieku i ich rodzin to :

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy,
- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Słupsku,
- ✓ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- ✓ ośrodki zdrowia z terenu gminy,
- ✓ specjalistyczne poradnie zdrowia,
- ✓ Urząd Gminy w Damnicy,
- ✓ stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz osób samotnych, chorych i niepełnosprawnych z racji wieku.

Rozdział V. System monitorowania , promocja i finansowanie Strategii

5.1. Monitorowanie

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania Strategii oraz oceną zajmować się będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy wraz z odpowiednią komisją Rady Gminy Damnica.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od potrzeb.

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych i zagospodarowanych terenów na potrzeby osób niepełnosprawnych ;
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- ilość zrealizowanych inwestycji w ramach rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w tym ze środków unijnych;
- ilość osób skierowanych do pracy w ramach zatrudnienia socjalnego;
- ilość osób objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego na terenie gminy;
- ilość dzieci objętych programem dożywiania ;
- liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie;
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy;
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

5. 2 Promocja i finansowanie Strategii

Przewidywane źródła finansowania strategii to:

- środki własne samorządu,
- środki z budżetu państwa,
- środki innych partnerów przedsięwzięcia,
- środki funduszy krajowych,
- środki strukturalne Unii Europejskiej.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy zależą od następujących czynników:

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce,
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013,
- potencjał absorpcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji,

- zdolność przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla gminy Damnica w sferze społecznej,
- budowa partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania strategii,
- rezerwy w budżecie gminy środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych.

Polska jako członek Unii Europejskiej ma prawo korzystać z możliwości wspierania wysiłku lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego w programach:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój Zasobów Ludzkich” z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL.

Pozyskanie i skuteczne zarządzanie środkami Unii Europejskiej wymaga:

- dokładnej orientacji w problemach i potrzebach gospodarczo -społecznych gminy czy regionu;
- współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli oraz współpracy pomiędzy samorządem lokalnym a instytucjami i organizacjami pozarządowymi (partnerstwo);
- systematycznego śledzenia ogłaszanych w programach Unii Europejskiej warunków dla poszczególnych projektów;
- umiejętności przygotowania projektów, wypełniania wniosków podlegających procedurom unijnym;
- umiejętności celowego wykorzystania środków budżetu lokalnego;
- umiejętności skutecznego argumentowania i przekonania w procesie zwracania się o pomoc finansową;
- włączenia realizacji projektów pomocowych w całość działań władz gminy czy organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Zagrożeniem dla pełnego wykorzystania środków pomocowych UE może być niedostatek środków budżetu gminy na montaż finansowy. Kluczowe znaczenie będzie miała zdolność gminy do generowania, planowania i prowadzenia projektów w ramach współpracy z UE oraz realizacji inicjatyw i inwestycji, spełniających unijne kryteria celowości i efektywności.

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Damnica nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kieruje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu opieki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Damnica na lata 2011- 2018 Strona 41

Zorientowanie strategii na wybranych grupach społecznych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Tabela 13. Działania promocyjne związane z wdrażaniem Strategii w gminie Damnica

Cele działania	Czas realizacji	Źródła finansowania	Podmiot koordynujący
Uzyskiwanie akceptacji dla zmian w polityce społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy, budżet państwa, środki Unii Europejskiej	GOPS
Promowanie integracji społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy, budżet państwa, środki UE	UG, GOPS
Organizacja spotkań z przedstawicielami społeczności lokalnej	Praca ciągła	Budżet gminy, środki UE	UG, GOPS, organizacje społ.
Współpraca z mediami	Praca ciągła	Budżet gminy	UG, GOPS
Opracowanie programów informacyjnych (ulotki, poradniki)	Praca ciągła	Budżet gminy, środki UE	UG, GOPS

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Opracował kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy

Beata Orlicka

Wykaz tabel :

1. **Liczba mieszkańców gminy w rozbiciu na miejscowości wg stanu na 31.12.2010r.**
-str.10
2. **Stan zasobów ludzkich (liczba osób) w grupach wiekowych w gminie Damnica w latach 2006 i 2010 - str.11**
3. **Liczba przedsiębiorców wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej wg stanu na 31.12.2010r. - str. 12**
4. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w latach 2009- 2010 w gminie Damnica - str. 15**
5. **Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w gminie Damnica w latach 2009 – 2010 - str.16**
6. **Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2009 - 2010 w gminie Damnica - str.17**
7. **Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby w latach 2009 - 2010 w gminie Damnica - str.17**
8. **Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z zasiłku stałego w latach 2009 – 2010 w gminie Damnica – str. 17**
9. **Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2009 – 2010 w gminie Damnica - str. 21**
10. **Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu uzależnień w latach 2009 – 2010 w gminie Damnica – str.23**
11. **Liczba środowisk objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych w latach 2009 – 2010 - str. 25**
12. **Wydatki na pomoc społeczną w gminie Damnica w latach 2009 - 2010 - str. 27**
13. **Działania promocyjne związane z wdrażaniem Strategii w gminie Damnica - str.43.**

